

Anbefalinger fra Energisparerådet til dansk holdning til revisionen af Energieffektivitetsdirektivet (EED)

Energisparerådet er et uafhængigt råd nedsat af klima-, energi- og forsyningsministeren til at rådgive ministeren i forbindelse med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den samlede energispareindsats.

Rådets medlemmer er Aalborg Universitet, BAT-Kartellet, CONCITO, Danske Arkitektvirksomheder, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, De Frie Energiselskaber, Drivkraft Danmark, EjendomDanmark, Energiforum Danmark, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, KL, Landbrug & Fødevarer, Roskilde Universitet, Rådet for Grøn Omstilling, SMV Danmark, Synergi, TEKNIQ Arbejdsgiverne, VedvarendeEnergi og VELTEK.

Resumé

Energisparerådet har udarbejdet anbefalinger til klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med de kommende forhandlinger i EU om Energieffektivitetsdirektivet (Energy Efficiency Directive - EED).

*Anbefalingerne støttes bredt af rådets medlemmer med undtagelse af KL, som står uden for anbefalingerne. Derudover er der enkelte anbefalinger markeret med *, der ikke støttes af samtlige øvrige medlemmer af rådet. Dissens fremgår af de uddybende afsnit.*

Energisparerådet anbefaler overordnet følgende:

- 1. At det sikres, at energieffektivitet fastholdes som en hjørnesten i EU's ambition om at nå 55 % CO2-reduktion i 2030,*
- 2. At princippet om "energieffektivitet først" udbredes, så det fungerer som et tværgående princip, der, hvor det er samfundsøkonomisk omkostningseffektivt, danner grundlag for alle klimapolitikker i unionen,*
- 3. At der indføres et bindende 40 % energieffektivitetsmål for EU, der er byrdefordelt mellem medlemslandene, **
- 4. At energispareforpligtelsen forhøjes fra 0,8 % årligt til 1,0 % årligt, **
- 5. At der indføres en mere offensiv strategi for den offentlige sektor, som bl.a. inkluderer alle bygninger i 3 %-renoveringskravet,*
- 6. At der gives lettere adgang for private aktører; det gælder både adgang til tilgængelige energidata og i indsatsen for risikoreduktion ved EE-indsatser,*
- 7. Der er behov for en klar adskillelse af VE produceret på matriklen og EE, **
- 8. At den økonomiske vurdering af en renovering ikke kun skal dække værdien af sparet energi, men også omfatte værdien af eksternaliteter som blandt andet forbedret indeklima og forøget bygningskvalitet,*

9. At fremtidige muligheder for cirkulær økonomi medtænkes, f.eks. i form af krav om materialepas og bygningspas,
10. At der sikres forudsigelighed for bygningsejere om fremadrettede rammebetingelser, herunder omkostningsgivende krav eller ny beskatning,
11. At kravene om energiaudits skal udvides, *
12. Sektorintegration: Energieffektivitet skal tænkes sammen på tværs af sektorer

Ovenstående anbefalinger er udbygget nedenfor. Anbefalingerne skal ses i sammenhæng med Energisparerådets anbefalinger til revision af Bygningsdirektivet (EPBD) af [24. juni 2021], da der er centrale områder, som gør sig gældende for begge direktiver.

1. Energieffektivitetsdirektivet

- 1.1. Den europæiske bygningsmasse står for 40 % af energiforbruget og 36 % af CO₂e-udledningen¹. En mere effektiv udnyttelse af energien i bygninger og industri er derfor en hjørnesten i ambitionen om det nye EU-klimamål om minimum 55 % CO₂e-reduktion i 2030. Energieffektivisering bygger i høj grad på kendt teknologi og kan derfor hurtigt sættes i spil.
- 1.2. Revisionen af Energieffektivitetsdirektivet (EED) er et vigtigt led i realiseringen af EU-Kommissionens "European Green Deal", hvor "energy efficiency first" er et afgørende princip. EED har fungeret som en vigtig løftestang overfor de europæiske stater, hvor der er et stort potentiale i energieffektiviseringer.
- 1.3. Kommissionen peger selv på energieffektiviseringer i bygninger som de investeringer, der giver det højeste jobafkast². I kølvandet på corona-krisen vil et ambitiøst EED derfor også have et socialt og samfundsøkonomisk perspektiv.
- 1.4. Danmark har en særlig interesse i EED, fordi der er mange virksomheder og arbejdspladser indenfor energieffektivitet. EU er det største marked for danske virksomheders eksport af energieffektive teknologier og løsninger, og derfor har en effektiv implementering af direktivet i EU's medlemsstater en stor effekt på den danske grønne vækst og arbejdspladser fordelt i hele landet. Et 40 % EU-mål for energieffektivitet vil skabe op mod 100 mia. kr. mere i dansk eksport frem mod 2030 og skabe mere end 15.000 nye arbejdspladser³.
- 1.5. Energieffektiviseringer har også den positive effekt, at det bidrager til et bedre indeklima, hvilket forbedrer sundheden og bidrager til indlæringen i skolesystemet og højere produktivitet på arbejdspladser.

¹ Side 2, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0638aa1d-0f02-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF, 14/10 2020.

² Side 15, Ibid.

³ EA Energianalyse, januar 2021: https://synergiorg.dk/media/1402/analyse-af-betydningen-af-mere-ambitioese-eu-klimamaal-frem-mod-2030-for-dansk-eksport-af-energiteknologier_.pdf

- 1.6. Et mindre energiforbrug i EU bidrager også til den europæiske sikkerhedssituation, hvor færre lande vil være afhængig af import af gas og olie fra lande udenfor unionen.

2. Energieffektivitet først

- 2.1. Det bærende princip for EU's energi- og klimapolitik – energieffektivitet først – bør fungere som et tværgående princip, der, hvor det er samfundsøkonomisk omkostningseffektivt, danner grundlag for alle klimapolitikker i unionen. Den grønneste energi er den, der aldrig bliver brugt, og det er den energi, der har færrest eksternaliteter.
- 2.2. Kortsigtet er princippet afgørende i forhold til at etablere hurtige og omkostningseffektive besparelser, der kan gøre unionen mindre afhængig af fossile brændsler og mindske udledningen af CO₂. Langsigtet er princippet afgørende i forhold til udbygningen af den europæiske energiforsyning med vedvarende energi, da denne bliver mere omkostningseffektiv, hvis der ikke skal opbygges større kapacitet, end der er behov for, hvis potentialerne for energibesparelser bliver høstet.
- 2.3. Energieffektivitet er omkostningseffektivt selv i et land som Danmark, der historisk har haft stort fokus på at begrænse energispild. Klimarådet peger specifikt på energieffektiviseringsløsninger som "meget billige", både for bygninger⁴ og i industrien⁵.

3. Bindende 40 %-målsætning for energieffektivitet

- 3.1. Den nuværende 32,5 %-EE-målsætning frem til 2030 skal øges til et 40 % bindende mål for EU, hvis det skal være muligt at indfri EU's 55 % GHG-reduktionsmål. Det bliver sværere og dyrere at indfri en ambitiøs klimapolitik uden energieffektiviseringer, og derfor bør målsætningen øges i lighed med det overordnede 55 %-GHG reduktionsmål. Samtidig bør energieffektivitetsindsatsen også have fokus på indlejret energi mm.

Anbefaling 3.1 støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Industri, Drivkraft Danmark, Landbrug & Fødevarer

- 3.2. Det går langsomt frem med at indfri målene for energieffektivitet i Europa. Derfor skal 40 %-EE-målsætningen være bindende for medlemsstaterne og byrdeforddeles, så implementeringen sikres og landene sætter en klar kurs med de nødvendige virkemidler. Der skal indføres sanktioneringsmuligheder overfor medlemsstater, der ikke lever op til de vedtagne forpligtelser. EE-målsætningen bør oversættes i hvert EU-land til et absolut mål i Mtoe, så der ikke er tvivl om, hvilken baseline reduktionerne skal vurderes i forhold til.
- 3.3. I forbindelse med en justering af byrdefordelingsaftalen bør byrdefordelingen også inkludere energieffektivitetsforpligtelserne på landeniveau og sætte en bindende national energieffektivitetsmålsætning, så man sikrer, at EU rent faktisk når i mål med sine energi- og klimaforpligtelser.

Anbefalingerne 3.2.-3.3. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Drivkraft Danmark, Landbrug & Fødevarer

⁴ Side 61, Kendte veje og nye spor til 70 % reduktion, Klimarådet marts 2020.

⁵ Side 69, Kendte veje og nye spor til 70 % reduktion, Klimarådet marts 2020.

4. En forhøjet energispareforpligtelse

- 4.1. For at sikre at det langsigtede mål nås, bør ambitionsniveauet i direktivets artikel 7 – energispareforpligtelsen – justeres til 1 %.

Anbefaling 4.1. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Industri, Drivkraft Danmark

- 4.2. Muligheden for at tilgodeskrive nye energiskatter som et energieffektiviseringsinitiativ bør fjernes fra artikel 7.

Anbefaling 4.2. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Drivkraft Danmark

- 4.3. Det igangværende skifte fra fossile biler til el-biler må ikke fremadrettet kunne medtælles til opfyldelse af det overordnede energieffektivitetsmål (nuværende 32,5 %) eller på energispareforpligtelsen (nuværende 0,8 % årligt) på en måde, som fjerner behovet for energieffektivisering af bygninger eller virksomheders energibehov. Energieffektivitetsdirektivet bør i den forbindelse tilføjes en henvisning til den relevante sektorlovgivning, hvor der opstilles krav til energieffektivisering af den samlede transports energibehov.

Anbefaling 4.3. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Drivkraft Danmark, TEKNIQ Arbejdsgiverne

- 4.4. Energieffektiviseringsinitiativer med en lang levetid samt elektrificering bør prioriteres i artikel 7 for at understøtte det langsigtede mål frem mod 2050.

5. Krav om energirenovering for alle offentlige bygninger

- 5.1. Det offentlige har en særlig forpligtelse til at gå foran ved at sørge for, at alle led i kæden er energieffektive: Det gælder både egne og lejede bygninger, indkøbsstrategier og bør også omfatte transportmidler.

- 5.2. Det eksisterende krav til statslige ejendomme om at 3 % af etagemeterne årligt skal renoveres, bør bredes ud til også at gælde kommuner og regioner samt offentlige selskaber. Dette foreslås i Kommissionens forslag til en Renoveringsbølge, hvor man ligeledes inkluderer bygninger 'med offentlig anvendelse', f.eks. børnehaver. Der bør også være krav til, at der i udbuddene for større offentlige renoveringsopgaver vægtes energirenoveringer, der løfter bygningsmassen til et højere energimærke og en mere energioptimal drift.

6. Lettere adgang for private aktører – mindske økonomiske risici

- 6.1. Mange energieffektive løsninger er en god forretning, hvor engangsudgifterne til investeringen tjener sig selv hjem over en årrække og øger værdien af bygningsmassen. Den manglende udbredelse af løsningerne skal derfor findes i: 1) manglende information og efterspørgsel (f.eks. i form af krav), 2) startomkostninger og/eller likviditetsudfordringer og 3) projektets kompleksitet, herunder regulatoriske barrierer.

- 6.2. Private finansierings- og implementeringsløsninger kan til en vis grad modvirke de tre ovennævnte udfordringer, men mangler stadig udbredelse. I dag ser vi spirende private modeller, hvor fonde og pensionskasser har finansieringsmodeller for energirenoveringer fra rådgivning til færdigt arbejde, produktleverandører tilbyder ESCO eller leasingaftale. Energisparerådet henviser til at Regeringen lader sig inspirere af klimapartnerskabet for den finansielle sektor.
- 6.3. Derudover skal EU-Kommissionen sikre, at medlemsstaterne lever op til ambitiøse krav om offentlig tilgængelighed af energidata og andre relevante målerdata. Dette vil gøre det lettere for virksomheder at byde ind på opgaver og med forretningsmodeller.
- 6.4. En større viden om forbruget vil tillige være med til at sikre større muligheder for fleksibelt forbrug, som kan bidrage til at mindske belastningen af elnettet. Det fleksible energiforbrug bør også inkluderes i Energieffektivitetsdirektivet også selvom dette ikke reducerer selve energiforbruget.
- 6.5. Smart Readiness Indicator (SRI) er et værktøj til at vurdere bygningers intelligens og anses for at være en god nyskabelse, som omfatter tre vigtige elementer (energiforbrug, fleksibilitet overfor det omgivende energisystem og et godt samspil med brugerne/et godt indeklima) og bedre og sundere bygninger for mennesker at opholde sig i.

7. Behov for klar adskillelse af begreberne energieffektivitet og VE produceret på matriklen

- 7.1. Nyetableret vedvarende energi på matriklen, som f.eks. at tilføje et solcelleanlæg eller solvarmeanlæg på taget, kan ikke betegnes som energirenovering og bør ikke etableres i stedet for en energirenovering, da det er at blande energiproduktion og energibesparelser.

Anbefaling 7.1. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, EjendomDanmark, TEKNIQ Arbejdsgiverne

8. Holistisk perspektiv bør medtages i renoveringsbeslutningerne

- 8.1. Det er bevist, at energirenoveringer af bygninger ikke alene mindsker energiforbruget og klimabelastningen, men også påvirker brugernes produktivitet, indlæringssevne, sundhed mv. Værdien af disse eksternaliteter – både positive og negative – bør indgå i vurderingen af energieffektive løsninger. Sker det ikke, vil vurderingen ikke være retvisende og en lang række positive fordele ved energirenoveringen vil blive negligeret og i værste fald betyde, at renoveringen ikke synes økonomisk fordelagtig. Energieffektivitetsdirektivet bør derfor suppleres med en udredning af, hvordan Non-Energy Benefits kan medtænkes.
- 8.2. Nogle af de økonomiske værdier ved forbedret indeklima som følge af energirenoveringer tilfalder samfundet, så der skal skabes en model for, hvordan samfundet kan bidrage til investeringen med den værdi, som samfundet, og ikke bygningsejer, får ud af investeringen fra bygningsejers side. Dette synspunkt rækker direkte ind i Energy Poverty, hvor samfundets fordele ved forbedring kan italesættes.

9. Cirkulær Økonomi skal medtænkes

9.1. Cirkulær økonomi bør medtænkes i forhold til energieffektivitet, f.eks. hvordan byggematerialerne kan genanvendes. Energisparerådet bakker op om aftale om bæredygtigt byggeri, der blandt meget andet indeholder aftale om LCA, EPD og genanvendelse⁶.

10. Krav til fremlæggelse og forudsigelighed for rammebetingelserne

- 10.1. Der bør være fuld gennemsigtighed med rammebetingelserne og planerne for kommende krav, således bygningsejerne kan indregne fremtidige krav i investeringen. Det kan f.eks. være kommende omkostningsgivende krav eller ny beskatning.
- 10.2. Finansiering til energirenovering skal understøttes fra medlemsstaterne selv, f.eks. med subsidieordninger, skatte- og afgiftssystemet eller garantiordninger for herigennem at reducere risikoen for investeringerne.

11. Energi audits bør udvides

- 11.1. Danmark har reduceret sin energiintensitet siden 1990, men forspringet til de andre sammenligningslande er reduceret de seneste år, hvilket betyder, at Danmarks forspring er kraftigt formindsket⁷.
- 11.2. Der eksisterer fortsat et stort besparelspotentiale i industrien i hele EU (industrien forbruger 25 % af EU's energiforbrug), men krav om energi audits (artikel 8) gælder i dag kun for større virksomheder med over 250 ansatte, 50 mio. EUR i omsætning og >43 mio. EUR i balance. Kravet bør udvides til også at omfatte mellemstore virksomheder og virksomheder med et højt energiforbrug.

Anbefaling 11.2. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Drivkraft Danmark, EjendomDanmark, Landbrug & Fødevarer, TEKNIQ Arbejdsgiverne

- 11.3. ESR anbefaler, at Erhvervspuljen samtidig ændres, så der gives mulighed for tilskud til energisyn for små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og virksomheder med et højt energiforbrug. Erhvervspuljen bør desuden give tilskud til et grundigere energisyn, hvor der kan gås i dybden på både branche- og teknologisk niveau.

12. Sektorintegration: Krav om forøgede synergier

- 12.1. Det danske fjernvarmenet viser, hvor stort potentialet er for udnyttelse af overskudsvarme fra industrien. I det meste af EU er fjernvarmen endnu ikke bredt ud, men man forventer, at det vil ske løbende og med gradvist lavere temperaturer.
- 12.2. Energieffektiviseringsdirektivet bør derfor stille krav til forsyningsselskaberne og regulator, at der er et velfungerende og gennemsigtigt varmemarked, så både energiintensive virksomheder – store (f.eks. kemisk industri og datacentre) som små (f.eks. supermarkeder og kølehuse) – kan udnytte deres overskudsvarme, f.eks. til opvarmning af bygninger og derigennem sikre både lavere omkostninger og højere energieffektivitet.

⁶ Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Alternativet om: Udmøntning af pulje til bæredygtigt byggeri, 31. maj 2021

⁷ Energistyrelsen, 2019, samt DST, 2019.

Denne overskudsvarme vil ofte være af decentral karakter og vil dermed gøre varmforsyningen mere robust og minimere ledningstab.

12.3. I forbindelse med opførelse af nye datacentre og energiintensive virksomheder bør det være et krav, at den store mængde af overskudsvarme, som datacentre/virksomheder genererer, indgår i energiforsyningen, hvor det er samfundsøkonomisk rentabelt. Tilsvarende vil produktion af PtX og CCS-processer udvikle betydelige mængder af overskudsvarme, som bør anvendes til opvarmning i tæt befolkede områder.

12.4. Det er vigtigt, at bygninger ses som en del af det eksisterende energisystem (sektorkobling). Bygningsmassen skal derfor tænkes ind i de øvrige direktiver, der er indenfor klima- og energiområdet.

13. Kilder

- "En renoveringsbølge for Europa – grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre levevilkår", Europa-Kommissionen, 14. oktober 2020, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0638aa1d-0f02-11eb-bc07-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF
- "Analyse af betydningen af mere ambitiøse EU klimamål frem mod 2030 for dansk eksport af energiteknologier", EA Energianalyse, januar 2021, https://synergiorg.dk/media/1402/analyse-af-betydningen-af-mere-ambitioese-eu-klimamaal-frem-mod-2030-for-dansk-eksport-af-energiteknologier_.pdf
- "Kendte veje og nye spor til 70 % reduktion", Klimarådet marts 2020, <https://klimaraadet.dk/da/rapporter/kendte-veje-og-nye-spor-til-70-procents-reduktion>
- Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Alternativet om: Udmøntning af pulje til bæredygtigt byggeri, 31. maj 2021
- Energistyrelsen, 2019, samt DST, 2019

Energisparerådet har ønsket, at rådgivningen til ministeren bliver så konkret som mulig, set i lyset af at mange emner har en højaktuel relevans under en særdeles stram tidsplan. Rådets anbefalinger skal læses som retningsgivende for det videre arbejde, men bør suppleres med en grundigere konkretisering, herunder med inddragelse af interessenter, forud for fremtidig politisk beslutningstagen.